Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

27. travnja 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 63. UFEU-a – Slobodno kretanje kapitala – Porez na dobit – Oporezivanja prihoda od nekretnina koje se nalaze na području države članice – Različit tretman rezidentnih i nerezidentnih fondova – Oslobođenje samo rezidentnih fondova – Usporedivost situacija – Uzimanje u obzir poreznog sustava ulagateljâ – Nepostojanje – Opravdanje – Nužnost očuvanja dosljednosti nacionalnog poreznog sustava – Nužnost očuvanja uravnotežene raspodjele ovlasti oporezivanja između država članica – Nepostojanje”

U predmetu C-537/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud, Njemačka), odlukom od 18. prosinca 2019., koju je Sud zaprimio 21. listopada 2020., u postupku

L Fund

protiv

Finanzamt D,

uz sudjelovanje:

Bundesministerium der Finanzen,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Arabadjiev, predsjednik vijeća, P. G. Xuereb (izvjestitelj), T. von Danwitz, A. Kumin i I. Ziemele, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Pitruzzella,

tajnik: S. Beer, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 20. listopada 2022.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za L Fund, K. Rohde, *Rechtsanwalt*,

* Jezik postupka: njemački

– za njemačku vladu, J. Möller i R. Kanitz, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, B. Martenczuk, W. Roels i V. Uher, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 63. UFEU-a.

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva L Fund i Finanzamta D (Porezna uprava D, Njemačka) u vezi s oporezivanjem društva L Fund porezom na dobit tijekom poreznih godina 2008. do 2010. (u daljnjem tekstu: sporne porezne godine).

Pravni okvir

Njemačko pravo

3 Članak 1. stavak 1. točka 5. Körperschaftsteuergesetza (Zakon o porezu na dobit), u verziji koja je bila na snazi tijekom spornih poreznih godina (u daljnjem tekstu: KStG), propisuje:

„Neograničena porezna obveza

1. Neograničenu obvezu plaćanja poreza na dobit imaju sljedeće pravne osobe, udruženja osoba i imovina koji svoju stvarnu upravu ili svoje sjedište imaju u tuzemstvu:

[…]

(5) udruženja, ustanove, zaklade i ostala imovina posebne namjene privatnog prava koji nemaju pravnu osobnost.”

4 Članak 2. točka 1. KStG-a određuje:

„Ograničena porezna obveza

Ograničenu obvezu plaćanja poreza na dobit imaju:

(1) pravne osobe, udruženja osoba i imovina čiji se ni stvarna uprava ni sjedište ne nalaze u tuzemstvu, u pogledu prihoda koje ostvaruju na navedenom državnom području.”

5 U skladu s člankom 1. Investmentsteuergesetza 2004 (Zakon o porezu na ulaganja iz 2004.), u verziji koja je bila na snazi tijekom spornih poreznih godina (u daljnjem tekstu: InvStG iz 2004.), naslovljenim „Područje primjene i definicije”:

„Ovaj zakon obuhvaća:

(1) zajednička ulaganja nacionalnog prava, ako su osnovana u obliku investicijskog fonda u smislu članka 2. stavka 1. Investmentgesetza [(Zakon o ulaganjima, u daljnjem tekstu: InvG)] ili dioničkog investicijskog društva u smislu članka 2. stavka 5. [InvG-a] (društvo za investicije nacionalnog prava), kao i udjele u njima (udjeli koji se drže u zajedničkim ulaganjima nacionalnog prava);

(2) inozemna zajednička ulaganja i udjele u njima u smislu članka 2. stavaka 8. i 9. [InvG-a].

[…]”

6 Članak 2. InvStG-a iz 2004., naslovljen „Primici od udjela”, u stavku 1. predviđa:

„Primici raspodijeljeni na temelju udjela u zajedničkim ulaganjima i prihodi koji su istovjetni takvoj raspodjeli kao i dobit tekuće godine smatraju se dohotkom od kapitala u smislu članka 20. stavka 1. točke 1. Einkommensteuergesetza [(Zakon o porezu na dohodak, u daljnjem tekstu: EStG)] […]”

7 Članak 4. InvStG-a iz 2004., naslovljen „Prihodi ostvareni u inozemstvu”, u stavku 2. određuje:

„Ako primici raspodijeljeni na temelju udjela u zajedničkim ulaganjima i prihodi koji su im istovjetni obuhvaćaju prihode nastale u stranoj državi na koje se u toj državi obračunava porez u skladu s člankom 34.c stavkom 1. [EStG-a] ili člankom 26. stavkom 1. [KStG-a] ili u skladu s ugovorom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, koji se uračunava u porez na dohodak ili porez na dobit, kad je riječ o ulagateljima s neograničenom poreznom obvezom, inozemni porez koji je utvrđen, plaćen i umanjen za dobiveni iznos prava na naknadu treba dodati dijelu poreza na dohodak ili poreza na dobit koji se odnosi na te inozemne prihode uvećane za razmjerni iznos inozemnog poreza. […] Kada primici raspodijeljeni na temelju udjela u inozemnim zajedničkim ulaganjima i prihodi koji su istovjetni takvoj raspodjeli uključuju prihode koji podliježu porezu na dohodak od kapitala u Njemačkoj, ti se prihodi kao i porez na njih u Njemačkoj izjednačavaju, za potrebe njihova odbitka, u okviru primjene članka 7. stavka 1. s inozemnim prihodima i porezima u smislu prve rečenice. […]”

8 Članak 7. InvStG-a iz 2004., naslovljen „Porez na dohodak od kapitala”, u stavku 1. točki 1. propisuje:

„Porezu po odbitku na dohodak od kapitala podliježe:

(1) raspodijeljeni primici u smislu članka 2. stavka 1. […]”

9 Članak 11. InvStG-a 2004., naslovljen „Imovina posebne namjene, oslobođenje od poreza i porezni nadzor”, u stavku 1. određuje:

„Zakonska zajednička ulaganja otvorenog tipa uređena nacionalnim pravom izjednačena su s imovinom posebne namjene u smislu članka 1. stavka 1. točke 5. [KStG-a]. Oslobođena su poreza na dobit i poreza na promet. Druga rečenica primjenjuje se i na dionička investicijska društva. […]”

10 Članak 15. InvStG-a iz 2004., naslovljen „Specijalizirana zakonska zajednička ulaganja otvorenog tipa uređena nacionalnim pravom”, u stavku 2. određuje:

„Prihodi od najma i davanja u poslovni zakup nekretnina i stvarnih prava izjednačenih s nekretninama koje se nalaze na državnom području kao i dobit od privatnih prodajnih transakcija u vezi s takvim nekretninama i pravima zasebno se obračunavaju. Ti su prihodi izjednačeni s prihodima koje prima izravno ulagatelj koji ima ograničenu poreznu obvezu u smislu članka 49. stavka 1. točke 2. podtočke (f), članka 49. stavka 1. točke 6. ili članka 49. stavka 1. točke 8. [EStG-a]. Isto vrijedi i za primjenu odredaba ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Članak 7. primjenjuje se *mutatis mutandis* s poreznom stopom od 25 % prihoda i oporezivanjem poreza na dohodak od kapitala po odbitku od strane investicijskog društva. […]”

11 Članak 2. stavci 8. i 9. InvG-a, u verziji koja je bila na snazi tijekom spornih razdoblja, glasi:

„8. Inozemna zajednička ulaganja su zajednička ulaganja u smislu članka 1. druge rečenice koja su uređena pravom druge države. Smatra se da poštuju načelo podjele rizika čak i ako se sastoje, u nezanemarivom opsegu, od udjela u jednom ili više drugih ulaganja i ako su ta druga ulaganja izravno ili neizravno uložena na temelju navedenog načela.

9. Udjeli u inozemnim zajedničkim ulaganjima udjeli su u inozemnim zajedničkim ulaganjima koje izdaje poduzetnik sa sjedištem u inozemstvu (inozemno investicijsko društvo), a čiju isplatu ulagatelj može zahtijevati u zamjenu za njihov povrat ili čiji otkup ne može zahtijevati, pri čemu se u pogledu inozemnog investicijskog društva u tom slučaju provodi bonitetni nadzor nad imovinom koja je namijenjena za zajedničko ulaganje u državi u kojoj ima sjedište.”

Luksemburško pravo

12 Zakon od 13. veljače 2007. o specijaliziranim investicijskim fondovima (*Mémorial* A 2007, br. 13) u članku 66. stavku 1. predviđa da „[o]sim poreza na kapital koji se odnosi na prikupljanje kapitala u civilnim i trgovačkim društvima i poreza na upis navedenoga u članku 68. [tog zakona], specijalizirani investicijski fondovi na koje se odnosi ovaj zakon ne plaćaju nikakav drugi porez”.

Glavni postupak, zahtjev za prethodnu odluku i postupak pred Sudom

13 Tužitelj u glavnom postupku, L Fund, nekretninski je investicijski fond osnovan u obliku specijaliziranog investicijskog fonda luksemburškog prava, čiji se ni sjedište ni stvarna uprava ne nalaze u Njemačkoj.

14 L Fund je fond zatvorenog tipa koji ima samo dva institucionalna ulagatelja i čiji se ni sjedište ni stvarna uprava ne nalaze u Njemačkoj.

15 U skladu s luksemburškim pravom, L Fund kao specijalizirani investicijski fond ne podliježe oporezivanju u Luksemburgu, osim kad je riječ o porezu na prikupljanje kapitala u civilnim i trgovačkim društvima i porezu na upis predviđenom člankom 68. Zakona o specijaliziranim investicijskim fondovima. Na temelju tog prava, dividende koje isplaćuje društvo L Fund ne podliježu porezu po odbitku u Luksemburgu i ne oporezuju se na razini nerezidentnih ulagatelja.

16 Tijekom spornih poreznih godina društvo L Fund ostvarilo je prihode od iznajmljivanja svojih nekretnina u Njemačkoj kao i od prodaje nekih od njih.

17 U srpnju 2013. podnijelo je prijave poreza na dobit za sporne porezne godine zbog ograničene porezne obveze plaćanja tog poreza, pri čemu je pojasnilo da, prema njegovu mišljenju, ono nije obveznik poreza na dobit u Njemačkoj.

18 Međutim, porezna uprava D smatrala je da je društvo L Fund imalo ograničenu poreznu obvezu plaćanja poreza na dobit te je za sporne porezne godine izdalo porezna rješenja.

19 L Fund je osporavao ta porezna rješenja pred Finanzgerichtom Münster (Financijski sud u Münsteru, Njemačka), koji je presudom od 20. travnja 2017. u biti potvrdio ta rješenja.

20 Društvo L Fund protiv te je presude podnijelo reviziju Bundesfinanzhofu (Savezni financijski sud, Njemačka) koji je u ovom predmetu sud koji je uputio zahtjev.

21 Taj sud napominje da, u skladu s člankom 2. točkom 1. KStG-a, L Fund, čiji se ni sjedište ni stvarna uprava ne nalaze u Njemačkoj, ima ograničenu poreznu obvezu plaćanja poreza na dobit u pogledu svih prihoda koje je ostvario na području te države članice. On nema pravo ni na kakvo oslobođenje osobne ili stvarne prirode. Naime, za razliku od zajedničkih investicijskih fondova otvorenog tipa uređenih nacionalnim pravom, društvo L Fund nema pravo na oslobođenje od poreza na dobit predviđeno člankom 11. stavkom 1. drugom rečenicom InvStG-a iz 2004., jer je L Fund – na temelju članka 1. stavka 1. točke 2. InvStG-a iz 2004., u vezi s člankom 2. stavkom 8. InvG-a, u verziji koja je bila na snazi tijekom spornih poreznih godina – inozemni fond.

22 U tom se kontekstu navedeni sud pita je li isključenje inozemnog fonda iz prava na to oslobođenje u skladu s pravom Unije.

23 U tom pogledu, uz navođenje postojanja različitih stajališta, navodi da bi zbog posebnosti njemačkog poreznog prava to isključenje moglo biti u skladu s člankom 63. UFEU-a.

24 Kad je riječ o tim posebnostima, sud koji je uputio zahtjev objašnjava da oslobođenje od poreza na dobit predviđeno za fondove nacionalnog prava predviđeno člankom 11. stavkom 1. drugom rečenicom InvStG-a iz 2004. predstavlja provedbu načela transparentnosti, na temelju kojeg se prihodi oporezuju samo jednom, na razini ulagatelja. U skladu s člankom 2. stavkom 1. InvStG-a iz 2004., oni moraju platiti poreze na dividende koje su im raspodijeljene odnosno na prihode istovjetne takvoj raspodjeli, ako je riječ o fondu koji zadržava prihode koje ostvaruje.

25 U slučaju specijaliziranih nekretninskih fondova nacionalnog prava s isključivo nerezidentnim ulagateljima, u skladu s člankom 15. stavkom 2. drugom rečenicom InvStG-a iz 2004., prihodi od nekretnina koje je takav fond ostvario na njemačkom državnom području izravno se raspodjeljuju predmetnim nerezidentnim ulagateljima, kao vlastiti prihod koji podliježe ograničenoj poreznoj obvezi. Kako bi se osiguralo oporezivanje nerezidentnih ulagatelja, fond ima obvezu plaćanja poreza po odbitku na temelju članka 15. stavka 2. četvrte rečenice InvStG-a iz 2004.

26 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je provedba načela transparentnosti u skladu s voljom njemačkog zakonodavca da spriječi nerezidentne ulagatelje, koji bi, da su izravno ulagali u nekretnine koje se nalaze na državnom području, imali ograničenu obvezu plaćanja poreza, da izbjegnu takvu poreznu obvezu na način da takvo ulaganje vrše posredstvom specijaliziranog nekretninskog fonda. Načelo transparentnosti dovodi do oporezivanja nerezidentnih ulagatelja na način kao da su izravno ulagali.

27 Nasuprot tomu, u slučaju nerezidentnih specijaliziranih nekretninskih fondova, porez na prihode od nekretnina ostvarene na njemačkom državnom području naplaćuje se od fonda, koji je obveznik poreza na dobit s obzirom na to da se na njega ne primjenjuje oslobođenje predviđeno u članku 11. stavku 1. drugoj rečenici InvStG-a iz 2004., dok se nerezidentni ulagatelji u taj fond ne oporezuju jer se članak 15. stavak 2. druga rečenica InvStG-a iz 2004. primjenjuje samo na specijalizirane nekretninske fondove nacionalnog prava.

28 Stoga se u obama slučajevima prihodi koji su nerezidentni ulagatelji ostvarili u Njemačkoj oporezuju samo jednom, ali na različitim razinama. Ta razlika u poreznom tretmanu posljedica je činjenice da u slučaju nerezidentnih specijaliziranih nekretninskih fondova s nerezidentnim ulagateljima, zbog načela teritorijalnosti javne vlasti, njemački zakonodavac ne može oporezivanjem po odbitku zajamčiti pravo Savezne Republike Njemačke, kao države članice na čijem se državnom području nalaze nekretnine o kojima je riječ, na oporezivanje tih nerezidentnih ulagatelja.

29 Stoga je u ovom slučaju L Fund, kao inozemni specijalizirani nekretninski fond, obveznik poreza na dobit u pogledu prihoda koje ostvaruje od nekretnina koje se nalaze u Njemačkoj, dok njegova dva nerezidentna institucionalna ulagatelja u toj državi članici nisu oporeziva.

30 Nasuprot tomu, usporedivi specijalizirani nekretninski fond za ulaganje nacionalnog prava koji udružuje dva nerezidentna institucionalna ulagatelja ne podliježe porezu na dobit u Njemačkoj u pogledu tih prihoda zbog njihove raspodjele tim ulagateljima.

31 S obzirom na prethodno navedeno, sud koji je uputio zahtjev pita se, kao prvo, čini li oslobođenje predviđeno u članku 11. stavku 1. drugoj rečenici InvStG-a iz 2004. ograničenje kretanja kapitala u smislu članka 63. stavka 1. UFEU-a. S jedne strane, taj sud dvoji o tome može li to oslobođenje odvratiti nerezidentne ulagatelje od ulaganja u nekretnine koje se nalaze na njemačkom državnom području, s obzirom na to da se prihodi od tih nekretnina, kad je riječ i o rezidentnim i o nerezidentnim specijaliziranim nekretninskim fondovima, oporezuju samo jednom, ali na različitim razinama.

32 S druge strane, nije sigurno ni ima li navedeno oslobođenje za učinak odvraćanje nacionalnih ulagatelja od stjecanja udjela u nerezidentnim specijaliziranim nekretninskim fondovima. Dvostruko oporezivanje koje je posljedica ograničene porezne obveze tih fondova kad je riječ o porezu na dobit i oporezivanja tih ulagatelja porezom na dohodak od kapitala u pogledu dividendi koje su raspodijelili navedeni fondovi u velikoj je mjeri uklonjeno primjenom odbitka predviđenog u članku 4. stavku 2. sedmoj rečenici InvStG-a iz 2004. Usto, kad bi specijalizirani fond služio kao investicijski instrument, za potrebe ulaganja u određenu svrhu, vrlo ograničenom krugu institucionalnih ulagatelja, postojanje potencijalnih nacionalnih institucionalnih ulagatelja moglo bi se činiti kao samo teoretska mogućnost.

33 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev pita se nalaze li se nerezidentni specijalizirani nekretninski fondovi i specijalizirani nekretninski fondovi nacionalnog prava u usporedivoj situaciji. Prema mišljenju tog suda, specijalizirani nekretninski fondovi nacionalnog prava s nerezidentnim institucionalnim ulagateljima ne oporezuju se porezom na dobit zbog izravne raspodjele prihoda od nekretnina nerezidentnim ulagateljima, predviđene u članku 15. stavku 2. drugoj rečenici InvStG-a iz 2004., i izričito predviđene ograničene obveze plaćanja poreza na dobit na te prihode, što dokazuje da je nacionalni zakonodavac kao razlikovni kriterij za određivanje primjenjivog poreznog tretmana uzeo poreznu situaciju ulagatelja i da se oporezivanje prihoda od nekretnina ne određuje na razini fonda, nego prema mjestu rezidentnosti ulagatelja.

34 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev pita se može li se oslobođenje od plaćanja samo rezidentnih fondova iz članka 11. stavka 1. druge rečenice InvStG-a iz 2004. opravdati važnim razlozima u općem interesu.

35 S jedne strane, prema mišljenju tog suda, moguće je pozvati se na nužnost osiguranja uravnotežene raspodjele ovlasti za oporezivanje među državama članicama kako bi se opravdalo isključenje nerezidentnih specijaliziranih nekretninskih fondova iz tog oslobođenja jer oporezivanje, na razini tih fondova, prihoda od nekretnina koje se nalaze na državnom području države članice omogućuje da se zajamči pravo te države članice na oporezivanje tih nekretnina, s obzirom na to da se to pravo ne može zajamčiti na razini oporezivanja njegovih nerezidentnih ulagatelja.

36 S druge strane, prema mišljenju navedenog suda, isključenje društva L Fund od mogućnosti korištenja navedenim oslobođenjem može se opravdati nužnošću očuvanja dosljednosti poreznog sustava, s obzirom na to da je isto oslobođenje specijaliziranih nekretninskih fondova nacionalnog prava kompenzirano izravnim oporezivanjem nerezidentnih institucionalnih ulagatelja u te fondove, u skladu s člankom 15. stavkom 2. drugom rečenicom InvStG-a iz 2004.

37 Kao četvrto i posljednje, sud koji je uputio zahtjev pita se prekoračuje li odbijanje da se nerezidentnim specijaliziranim nekretninskim fondovima odobri oslobođenje ono što je nužno za jamčenje dosljednosti njemačkog poreznog sustava u području ulaganja.

38 U tim je okolnostima Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Protivi li se članku 56. UEZ-a (sada: članak 63. UFEU-a) propis države članice u skladu s kojim se specijalizirani nekretninski fondovi nacionalnog prava s isključivo inozemnim ulagateljima oslobađaju plaćanja poreza na dobit, dok inozemni specijalizirani nekretninski fondovi s isključivo inozemnim ulagateljima u pogledu svojih prihoda od najma koje su ostvarili u tuzemstvu podliježu ograničenoj obvezi plaćanja poreza na dobit?”

39 Nakon što je tom sudu dostavljena presuda od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN (C-545/19, EU:C:2022:193), navedeni je sud dopisom od 25. travnja 2022. obavijestio Sud da ostaje pri svojem zahtjevu za prethodnu odluku.

O prethodnom pitanju

40 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 63. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi zakonodavstvo države članice koje nerezidentne specijalizirane nekretninske fondove podvrgava ograničenoj obvezi plaćanja poreza na dobit u pogledu prihoda od nekretnina koje ostvaruju na području te države članice, dok rezidentne specijalizirane nekretninske fondove oslobađa plaćanja tog poreza.

41 U skladu sa sudskom praksom Suda, države članice moraju izvršavati svoju nadležnost u području izravnog oporezivanja uz poštovanje prava Unije i osobito temeljnih sloboda zajamčenih UFEU-om (presuda od 29. travnja 2021., Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Dohodak koji isplaćuju UCITS-i), C-480/19, EU:C:2021:334, t. 25.).

42 Člankom 63. stavkom 1. UFEU-a općenito se zabranjuju prepreke kretanju kapitala među državama članicama. Mjere zabranjene tom odredbom, kao ograničenja kretanja kapitala, uključuju mjere koje su takve prirode da mogu odvratiti nerezidente od ulaganja u državi članici ili mogu odvratiti rezidente te države članice od ulaganja u drugim državama (presuda od 29. travnja 2021., Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Dohodak koji isplaćuju UCITS-i), C-480/19, EU:C:2021:334, t. 26.).

43 S obzirom na tu činjenicu, u skladu s člankom 65. stavkom 1. točkom (a) UFEU-a, odredbe članka 63. UFEU-a ipak ne narušavaju pravo država članica da primjenjuju odgovarajuće odredbe svojeg poreznog zakonodavstva kojima se pravi razlika između poreznih obveznika koji nisu u istom položaju u pogledu mjesta boravišta ili mjesta ulaganja svojeg kapitala.

44 Ta odredba, u mjeri u kojoj čini odstupanje od temeljnog načela slobodnog kretanja kapitala, mora se usko tumačiti. Prema tome, ne može se tumačiti na način da je svako porezno zakonodavstvo koje razlikuje porezne obveznike prema rezidentnosti ili državi članici u kojoj ulažu svoj kapital automatski u skladu s UFEU-om. Naime, odstupanje iz članka 65. stavka 1. točke (a) UFEU-a sâmo je ograničeno člankom 65. stavkom 3. UFEU-a, prema kojem nacionalne odredbe iz stavka 1. tog članka „ne smiju biti sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničenja slobodnog kretanja kapitala i platnog prometa, kako je utvrđeno u članku 63. [UFEU-a]” (presuda od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, t. 41. i navedena sudska praksa).

45 Sud je također presudio da stoga treba razlikovati nejednako postupanje dopušteno člankom 65. stavkom 1. točkom (a) UFEU-a od diskriminacije zabranjene člankom 65. stavkom 3. UFEU-a. Da bi se za nacionalni porezni propis moglo smatrati da je u skladu s odredbama UFEU-a koje se odnose na slobodno kretanje kapitala, razlika u postupanju mora se odnositi na situacije koje nisu objektivno usporedive ili biti opravdana važnim razlogom u općem interesu (presuda od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, t. 42. i navedena sudska praksa).

46 Stoga najprije treba ispitati postojanje razlike u postupanju, zatim eventualnu usporedivost situacija i naposljetku, prema potrebi, mogućnost opravdanja nejednakog postupanja.

Postojanje ograničenja slobodnog kretanja kapitala

47 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da su na temelju njemačkog zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku rezidentni specijalizirani nekretninski fondovi oslobođeni plaćanja poreza na dobit, dok nerezidentni specijalizirani nekretninski fondovi na takvo oslobođenje nemaju pravo.

48 Stoga su, kad je riječ o pravilima oporezivanja koja se na njih primjenjuju, nerezidentni specijalizirani nekretninski fondovi i oni rezidentni predmet nejednakog postupanja, koje je nepovoljno za nerezidentne specijalizirane nekretninske fondove.

49 Takva razlika u poreznom tretmanu može odvratiti, s jedne strane, nerezidentne specijalizirane nekretninske fondove od ulaganja u nekretnine koje se nalaze u Njemačkoj i, s druge strane, rezidentne ulagatelje u Njemačkoj od toga da se za takva ulaganja koriste nerezentnim specijaliziranim nekretninskim fondovima (vidjeti u tom smislu presude od 10. svibnja 2012., Santander Asset Management SGIIC i dr., C-338/11 do C-347/11, EU:C:2012:286, t. 17. i od 21. lipnja 2018., Fidelity Funds i dr., C-480/16, EU:C:2018:480, t. 44.).

50 Taj se zaključak ne može dovesti u pitanje uzimanjem u obzir poreza koje se primjenjuje na dividende raspodijeljene ulagateljima u rezidentne specijalizirane nekretninske fondove, s obzirom na to da nacionalno zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku ne uvjetuje oslobođenje od oporezivanja tih fondova time da se cjelokupni prihod od nekretnina oporezuje na razini njihovih ulagatelja.

51 Naime, u slučaju nerezidentnih specijaliziranih nekretninskih fondova koji imaju rezidentne ulagatelje u Njemačkoj, iz te odluke proizlazi – pored toga što fondovi imaju ograničenu obvezu plaćanja poreza na dobit – da su ti ulagatelji, koji imaju neograničenu obvezu plaćanja poreza na dobit, također obveznici poreza na dohodak od kapitala u pogledu dividendi koje raspodjeljuju navedeni fondovi.

52 Točno je da je cilj odbitka predviđenog člankom 4. stavkom 2. sedmom rečenicom InvStG-a iz 2004. ukloniti to dvostruko oporezivanje. Međutim, iz spisa proizlazi da potpuno uklanjanje navedenog dvostrukog oporezivanja u stvarnosti zapravo ovisi o specifičnom poreznom statusu svakog imatelja udjela te je ono stoga neizvjesno. Njemačka je vlada uostalom na raspravi potvrdila da se, ovisno o njihovu poreznom statusu, rezidentni ulagatelji u nerezidentni specijalizirani nekretninski fond mogu naći u nepovoljnijem položaju od rezidentnih ulagatelja rezidentnih specijaliziranih nekretninskih fondova.

53 U tim uvjetima valja smatrati da zakonodavstvo poput njemačkog zakonodavstva o kojemu je riječ u glavnom postupku čini ograničenje slobodnog kretanja kapitala koje je načelno zabranjeno člankom 63. UFEU-a.

Usporedivost situacija

54 Iz sudske prakse suda proizlazi, s jedne strane, da pitanje usporedivosti situacije s prekograničnim elementom i unutarnje situacije treba ispitivati vodeći računa o cilju predmetnih nacionalnih odredbi kao i o njihovu predmetu i sadržaju te, s druge strane, da se samo relevantni kriteriji razlikovanja utvrđeni predmetnim zakonodavstvom trebaju uzeti u obzir kako bi se ocijenilo odražava li razlika u postupanju koja proizlazi iz takvog zakonodavstva situacije koje su objektivno različite (presuda od 29. travnja 2021., Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Dohodak koji isplaćuju UCITS-i), C-480/19, EU:C:2021:334, t. 49. i navedena sudska praksa).

55 Kad je riječ o ciljevima koji se nastoje postići odredbama njemačkog prava o kojima je riječ u glavnom postupku, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da se prihodi od nekretnina rezidentnih specijaliziranih nekretninskih fondova s nerezidentnim institucionalnim ulagateljima ne oporezuju porezom na dobit na razini fonda, nego na razini ulagatelja, kako bi se provelo načelo transparentnosti, na temelju kojeg se prihodi oporezuju samo jednom, te kako bi se osiguralo da se jednako postupa s izravnim ulaganjima i ulaganjima koja se vrše posredstvom investicijskog fonda. Tim se odredbama, time što se prihodi od nekretnina rezidentnih fondova oporezuju samo na razini ulagatelja, nastoji izbjeći kumuliranje poreznih obveza na razini fonda i na razini ulagatelja.

56 Iz spisa kojim Sud raspolaže također proizlazi da se nerezidentni specijalizirani nekretninski fondovi s nerezidentnim ulagateljima oporezuju na razini fonda, a ne ulagatelja jer, zbog načela teritorijalnosti javne vlasti, njemački zakonodavac upotrebom poreza po odbitku ne može zajamčiti pravo Savezne Republike Njemačke, kao države članice na čijem se državnom području nalaze predmetne nekretnine, na oporezivanje tih nerezidentnih ulagatelja.

57 U tom pogledu valja utvrditi da iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da jedini kriterij razlikovanja utvrđen u članku 11. stavku 1. drugoj rečenici InvStG-a iz 2004. čini mjesto rezidentnosti fondova, jer samo fondovi koji su uređeni nacionalnim pravom imaju pravo na oslobođenje od poreza na dobit predviđeno tom odredbom, s obzirom na to da su investicijski fondovi uređeni pravom druge države isključeni od prava na to oslobođenje. Isto tako, članak 15. stavak 2. druga rečenica InvStG-a iz 2004. primjenjuje se samo na rezidentne specijalizirane nekretninske fondove.

58 Međutim, kao prvo, valja istaknuti da i nerezidentni specijalizirani nekretninski fond može imati rezidentne ulagatelje u Njemačkoj u pogledu čijih prihoda Savezna Republika Njemačka može izvršavati svoju ovlast oporezivanja. S tog se gledišta nerezidentni specijalizirani nekretninski fond nalazi u situaciji koja je objektivno usporediva sa situacijom rezidentnog specijaliziranog nekretninskog fonda (vidjeti, u tom smislu, presudu od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, t. 69. i navedenu sudsku praksu).

59 Kao drugo, rezidentni i nerezidentni fondovi nalaze se u usporedivoj situaciji s obzirom na cilj koji se želi postići načelom transparentnosti, odnosno na osiguranje da se s izravnim ulaganjima i ulaganjima koja se vrše posredstvom investicijskog fonda postupa jednako. Naime, kako bi se postigao taj cilj, prihodi od nekretnina nacionalnih fondova oporezuju se samo na razini njihovih ulagatelja.

60 Kao treće, cilj prijenosa razine oporezivanja s fonda na ulagatelja može se postići i kad je riječ o nerezidentnim fondovima, uvjetovanjem oslobođenja od poreza na dobit, predviđenog u članku 11. stavku 1. drugoj rečenici InvStG-a iz 2004., oporezivanjem ulagatelja tih fondova. Iako je točno da Savezna Republika Njemačka ne može oporezivati nerezidentne ulagatelje, takva nemogućnost u skladu je s logikom premještanja razine oporezivanja s fonda na ulagatelja.

61 Iz tih okolnosti proizlazi da davanje mogućnosti korištenja oslobođenjem od poreza po odbitku samo rezidentnim specijaliziranim nekretninskim fondovima nije opravdano objektivnom razlikom između situacija tih fondova i situacija onih koji su rezidentni u državi članici različitoj od Savezne Republike Njemačke (vidjeti, u tom smislu, presudu od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, t. 70. i navedenu sudsku praksu).

62 Prema tome, s obzirom na ciljeve njemačkog zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku i kriterij razlikovanja utvrđen tim zakonodavstvom, rezidentni i nerezidentni fondovi nalaze se u usporedivoj situaciji.

63 Isto tako, točno je da je Sud u predmetu u kojem je donesena presuda od 2. lipnja 2016., Pensioenfonds Metaal en Techniek (C-252/14, EU:C:2016:402), na koju se poziva njemačka vlada, utvrdio da je različit porezni tretman dividendi isplaćenih mirovinskim fondovima ovisno o njihovu statusu rezidenta ili nerezidenta, koji je posljedica primjene dviju različitih metoda oporezivanja na te fondove, bio opravdan razlikom u situacijama između tih dviju kategorija poreznih obveznika u pogledu cilja kojemu teži nacionalno zakonodavstvo o kojemu je riječ u tom predmetu kao i njegova predmeta i sadržaja (presuda od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, t. 51.).

64 Međutim, u navedenom su predmetu bili oporezovani sâmi rezidentni i nerezidentni fondovi, koji su bili mirovinski fondovi, ali na različit način, uzimajući u obzir cilj nacionalnog zakonodavstva o kojem je riječ, a koji je u okviru mirovinskog sustava bio uvesti oporezivanje koje je neutralno i

neovisno o gospodarskim uvjetima povezanima s različitim vrstama imovine kao i svim oblicima odnosne mirovinske štednje, s obzirom na to da predmetna država taj cilj ne može osigurati oporezivanjem rezidentnih i nerezidentnih fondova na isti način.

65 Međutim, u ovom slučaju rezidentni fondovi oslobođeni su od poreza na dobit i ne podliježu drugoj vrsti poreza.

Postojanje važnog razloga u općem interesu

66 Valja podsjetiti na to da se, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, ograničenje slobodnog kretanja kapitala može dopustiti ako je opravdano važnim razlozima u općem interesu, u mjeri u kojoj je prikladno za jamčenje ostvarenja predmetnog cilja i ako ne prekoračuje ono što je nužno za njegovo ostvarenje (presuda od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, t. 75. i navedena sudska praksa).

67 U ovom slučaju njemačka vlada u svojim pisanim očitovanjima tvrdi da je, pod pretpostavkom da njemačko zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku predstavlja ograničenje slobodnog kretanja kapitala, ono opravdano s obzirom na dva važna razloga u općem interesu, odnosno, s jedne strane, nužnost očuvanja dosljednosti nacionalnog poreznog sustava i, s druge strane, nužnost očuvanja uravnotežene raspodjele ovlasti za oporezivanje među državama članicama.

Nužnost očuvanja dosljednosti nacionalnog poreznog sustava

68 Valja podsjetiti na to da, iako je Sud presudio da nužnost očuvanja dosljednosti nacionalnog poreznog sustava može opravdati nacionalni propis koji može ograničiti temeljne slobode, ipak je pojasnio da, kako bi argument utemeljen na tom opravdanju bio uspješan, treba utvrditi postojanje izravne veze između odnosne porezne pogodnosti i naknade za tu pogodnost u obliku određene porezne obveze, pri čemu izravan karakter te veze treba ocijeniti s obzirom na cilj predmetnog propisa (presude od 16. prosinca 2021., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, t. 65. i 66. i od 7. travnja 2022., Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Oslobođenje od poreza investicijskih fondova osnovanih u skladu s ugovornim odnosom), C-342/20, EU:C:2022:276, t. 91. i 92. i navedene sudske prakse).

69 Sud koji je uputio zahtjev i njemačka vlada smatraju da takva veza postoji jer se porezna pogodnost koju čini oslobođenje rezidentnih fondova nadoknađuje izravnim oporezivanjem nerezidentnih institucionalnih ulagatelja u te fondove, s obzirom na to da članak 15. stavak 2. druga rečenica InvStG-a iz 2004. predviđa da se prihodi od nekretnina izravno raspodjeljuju nerezidentnim ulagateljima. Kako bi se osiguralo oporezivanje potonjih, navedeni fondovi imaju obvezu obustaviti porez po odbitku na temelju članka 15. stavka 2. četvrte rečenice InvStG-a iz 2004. Usto, ako treba uzeti u obzir oslobođenje predviđeno člankom 11. stavkom 1. drugom rečenicom InvStG-a iz 2004., to se oslobođenje nadoknađuje oporezivanjem ulagatelja iz članka 2. stavka 1. InvStG-a 2004., s obzirom na to da oni podliježu porezu po odbitku u smislu članka 7. InvStG-a iz 2004.

70 U tom pogledu valja istaknuti da, iako oslobođenje predviđeno u članku 11. stavku 1. drugoj rečenici InvStG-a iz 2004. tom odredbom nije izričito uvjetovano time da oporezivanje ulagatelja u fond omogućava naknadu tog oslobođenja, takva izravna veza ipak može proizlaziti iz predmetnog poreznog sustava.

71 Na sudu koji je uputio zahtjev, koji je jedini nadležan za tumačenje nacionalnog prava, jest da utvrdi nadoknađuje li se izravnom raspodjelom prihoda od nekretnina nerezidentnim ulagateljima i oporezivanjem rezidentnih ulagatelja u rezidentne fondove oslobođenje odobreno tim fondovima. Na njemu je osobito da provjeri oporezuju li se takvi ulagatelji sustavno te da ne mogu biti oslobođeni od navedenog poreza.

72 Čak i pod pretpostavkom da takva izravna veza može proizlaziti iz predmetnog poreznog sustava, također valja provjeriti prekoračuje li se zakonodavstvom o kojemu je riječ u glavnom postupku, time što se samo rezidentnim specijaliziranim nekretninskim fondovima daje mogućnost oslobođenja od oporezivanja prihoda od nekretnina porezom na dobit, ono što je nužno za jamčenje dosljednosti tog poreznog sustava (vidjeti u tom smislu presudu od 21. lipnja 2018., Fidelity Funds i dr., C-480/16, EU:C:2018:480, t. 83.).

73 U tom pogledu valja istaknuti, s jedne strane, da u slučaju rezidentnih ulagatelja u nerezidentni specijalizirani nekretninski fond, oporezivanje tog fonda dovodi do dvostrukog gospodarskog oporezivanja tih prihoda, s obzirom na to da se ti prihodi oporezuju, kao prvo, kod navedenog fonda i, kao drugo, kod rezidentnog ulagatelja. Međutim, kao što je to navedeno u točkama 51. i 52. ove presude, ukidanje tog dvostrukog oporezivanja ne može se uvijek postići, što je upravo protivno cilju koji se želi postići nacionalnim zakonodavstvom o kojem je riječ u glavnom postupku (vidjeti u tom smislu presudu od 21. lipnja 2018., Fidelity Funds i dr., C-480/16, EU:C:2018:480, t. 85.).

74 S druge strane, unutarnja dosljednost poreznog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku mogla bi se održati ako bi se nerezidentni specijalizirani nekretninski fondovi mogli koristiti pravom na oslobođenje od poreza na dobit, pod uvjetom da njemačka porezna tijela osiguraju, uz punu suradnju tih fondova, da ulagatelji u navedene fondove plaćaju porez jednak onomu koji plaćaju ulagatelji u rezidentni specijalizirani nekretninski fond. Dopuštanje takvim nerezidentnim specijaliziranim nekretninskim fondovima da se u tim okolnostima koriste tim oslobođenjem predstavljalo bi manje ograničavajuću mjeru od sadašnjeg sustava (vidjeti u tom smislu presudu od 21. lipnja 2018., Fidelity Funds i dr., C-480/16, EU:C:2018:480, t. 84.).

75 Stoga nužnost očuvanja dosljednosti nacionalnog poreznog sustava ne može opravdati ograničenje slobodnog kretanja kapitala koje proizlazi iz njemačkog zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku.

Nužnost očuvanja uravnotežene raspodjele ovlasti za oporezivanje među državama članicama

76 Valja podsjetiti na to da se, kao što je to Sud više puta presudio, opravdanje koje se temelji na očuvanju uravnotežene raspodjele ovlasti za oporezivanje između država članica može dopustiti ako predmetni sustav ima za cilj spriječiti ponašanja koja bi ugrozila pravo države članice na izvršavanje porezne ovlasti s obzirom na djelatnosti ostvarene na njezinu državnom području (presuda od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, t. 82. i navedena sudska praksa).

77 Međutim, država članica, ako je odlučila, kao u situaciji o kojoj je riječ u glavnom postupku, da neće oporezivati prihode rezidentnih fondova koji su nacionalnog podrijetla, ne može se pozvati na nužnost osiguranja uravnotežene raspodjele ovlasti oporezivanja među državama članicama kako bi opravdala oporezivanje nerezidentnih fondova koji primaju takve prihode (presuda od 17. ožujka 2022., AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, t. 83. i navedena sudska praksa).

78 Iz toga slijedi da se ne može prihvatiti ni opravdanje koje se temelji na očuvanju uravnotežene raspodjele ovlasti oporezivanja među državama članicama.

79 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 63. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi zakonodavstvo države članice na temelju kojeg nerezidentni specijalizirani nekretninski fondovi imaju ograničenu obvezu plaćanja poreza na dobit u pogledu prihoda od nekretnina koje primaju na području te države članice, dok su rezidentni specijalizirani nekretninski fondovi oslobođeni plaćanja tog poreza.

Troškovi

80 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 63. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi zakonodavstvo države članice na temelju kojeg nerezidentni specijalizirani nekretninski fondovi imaju ograničenu obvezu plaćanja poreza na dobit u pogledu prihoda od nekretnina koje primaju na području te države članice, dok su rezidentni specijalizirani nekretninski fondovi oslobođeni plaćanja tog poreza.

Potpisi